

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES VILNIAUS APSKRITIES VYRIAUSIOJO POLICIJOS KOMISARIATO ELEKTRŲNŲ POLICIJOS KOMISARIATO AREŠTINĖJE IR LAIKINO SULAIKYMO PATALPOSE

2014-10-07 Nr. 2014/1-60(22)
Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolą) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LRSKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LRSKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

Seimo kontrolieriams organizuoti ir vykdyti jiems pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą padeda Seimo kontrolierių įstaigos struktūrinis padalinys – Žmogaus teisių biuras (toliau vadinama – Biuras). Biuro patarėjai Kristina Brazevič, Juras Taminskas ir vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, atlikdami jiems Seimo kontrolieriaus, įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis, 2014-09-03 vertino asmenų laikymo Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau vadinama – VPK) Elektrėnų policijos komisariato areštinėje (toliau vadinama – areštinė) ir laikino sulaikymo patalpose sąlygas bei tai, kaip jose užtikrinamos žmogaus teisės.

Patikrinimo metu bendrauta su Elektrėnų policijos komisariato viršininku Andžejumi Grudinskij, postiniu ... ir kitais darbuotojais bei areštinėje laikomais asmenimis. Taip pat apžiūrėtos visos areštinės kameros, laikino sulaikymo, kratų, apklausos, medicinos punkto, maisto išdavimo, pasimatymų ir kitos patalpos, pasivaikščiojimo kiemeliai, patikrinti įrašai Asmenų, laikomų policijos areštinėje, paskirstymo, Asmenų išvedimo iš kamerų ir kituose apskaitos bei registracijos žurnaluose ir laikomų asmenų bylose.

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginus, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokį asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvus protokolo 4 straipsnis).

II. TAIKYTINI TEISĖS AKTAI

2. Teisės aktai, taikytini atliekant patikrinimą areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose:
- 2.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;
 - 2.2. Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacija Rec(2006)2 valstybėms narėms dėl Europos kalinimo taisyklių;
 - 2.3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas;
 - 2.4. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas;
 - 2.5. Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Policijos generalinio komisaro 2007-05-29 įsakymu Nr. 5-V-356 „Dėl Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklių patvirtinimo“² (toliau vadinama – Taisyklės);
 - 2.6. Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcija, patvirtinta Lietuvos policijos generalinio komisaro 2012-10-10 įsakymu Nr. 5-V-677 „Dėl Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcijos patvirtinimo“;
 - 2.7. Lietuvos higienos norma HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009-09-29 įsakymu Nr. V-820 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

3. Patikrinimas atliktas vertinant žmogaus teisių apsaugos ir kankinimų prevencijos aspektu svarbiausius klausimus, atsižvelgiant į šios ataskaitos II skyriuje išvardintų teisės aktų nuostatas bei Europos Komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą standartus³ (toliau vadinama – CPT standartai).

Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos į areštinę patalpinamo asmens apsaugos garantijos (uždarymo datos ir laiko, kūno sužalojimų ir sumušimų fiksavimas, informavimas apie šių asmenų teises bei pareigas ir pan.), tinkamos laikymo sąlygos (ne mažesnis kaip 5 m² gyvenamasis plotas kameroje, neįskaičiuojant sanitarinio mazgo ploto, pakankamas apšvietimas, oro temperatūra, ventiliacija ir švara, aprūpinimas baldais, minkštuoju inventoriumi, patalyne ir higienos priemonėmis, 3 kartus (nepilnamečiams – 4 kartus) tiekiamas maistas, teikiama sveikatos priežiūra ir pagalba (įskaitant psichologo), teisė susitikti su gynėju, pasimatyti su artimaisiais ir kitais asmenimis, siųsti ir gauti laiškus, teikti skundus, pareiškimus ir kitos.

Kaip nurodyta CPT standartuose, sulaikant asmenis, jiems nedelsiant turi būti pateikiamas informacinis lapas, kuriame būtų paprastai ir aiškiai išdėstytos jų teisės. Daugiausia dėmesio skiriama šioms trims policijos sulaikytų asmenų teisėms: teisei į tai, kad apie asmens sulaikymo faktą būtų pranešta jo pasirinktam asmeniui, teisei į gynėją ir teisei būti apžiūrėtam pasirinkto gydytojo. Tam tikrų reikalavimų būtina laikytis ir vykdant apklausą: CPT standartuose nurodyta, kad elektroninis apklausos įrašymas yra apsaugos nuo netinkamo elgesio priemonė, kuri naudinga ir policijos pareigūnams. Pažymėtina, kad CPT standartuose numatytas kamerų plotas, tenkantis vienam asmeniui, yra didesnis nei reglamentuota Lietuvos teisės aktuose: t. y. 7 m² (2 arba daugiau metro nuo vienos sienos iki kitos), taip pat 2,5 m nuo grindų iki lubų; akcentuojamas sulaikytųjų saugumas kameroje – turi būti sudaromos galimybės nuolat be didelių pastangų kontaktuoti su areštinės pareigūnais ir kitais darbuotojais.

² Pagal Lietuvos Policijos generalinio komisaro 2009-03-10 įsakymą Nr. 5-V-177, taisyklės netenka galios vidaus reikalų ministrui patvirtinus Teritorinių policijos įstaigų areštinių vidaus tvarkos taisykles.

³ [CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2013].

DUOMENYS APIE PATALPAS	
1. Kiek areštinėje / laikino (ar ilgalaikio) sulaikymo patalpose yra vietų?	1(1). Areštinėje yra 15 vietų (7 kameros). 1(2). Policijos komisariate yra 3 laikino sulaikymo patalpos, jose nėra nustatytas konkretus vietų skaičius. Dažniausiai jose asmenys laikomi po vieną.
2. Ar yra kamerų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?	2. Nėra.
LAIKOMI ASMENYS	
3. Kiek asmenų (vyrų, moterų, nepilnamečių) šiuo metu laikoma?	3. Patikrinimo metu areštinėje buvo laikomi 5 vyrai ir 2 moterys. Laikino sulaikymo patalpose asmenų nebuvo.
4. Ar apie sulaikymo faktą pranešama trečiajai asmens pasirinktai šaliai?	4. Taip.
5. Kur registruojami visi veiksmai, kurių imtasi asmens atžvilgiu (sulaikymo, uždarymo į areštinę data ir laikas, supažindinimas su teisėmis, ar buvo kūno sužalojimų, sumušimų arba nubrozdinimų, kada susisiekti su artimaisiais, advokatu, kada sulaikytasis su jais pasimatė, kada apklaustas ir pan.)?	5. Visi uždaromi asmenys registruojami <i>Asmenų, laikomų policijos areštinėje, paskirstymo žurnale</i> . Kiekvienu atveju pildoma <i>I areštinę uždaromo asmens apžiūros kortelė</i> , kur fiksuojami visi matomi sužalojimai. Medicinos darbuotojas informaciją apie asmens kūno apžiūrą nurodo <i>Pristatytų asmenų sveikatos patikrinimo apskaitos žurnale</i> . Jei yra sužalojimų ar asmuo turi nusiskundimų dėl sveikatos, pradedama asmens sveikatos byla. Su areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis asmuo supažindinamas vietoje, supažindinimo faktą patvirtindamas parašu asmens byloje. Visi pasimatymai su advokatu arba artimaisiais, apklausos fiksuojamos <i>Asmenų išvedimo iš kamerų registracijos žurnale</i> .
6. Kiek vidutiniškai laiko laikomi asmenys praleidžia areštinėje / laikino sulaikymo patalpose?	6(1). Areštinėje asmenys laikomi teisės aktų nustatytais terminais: iki 48 valandų – sulaikytieji, įtariamai padarę nusikalstamą veiką, asmenys, pažeidę pasienio ruožo režimą arba pasienio kontrolės punktų režimą užsieniečiai, kurie negali patvirtinti arba nepatvirtina asmens tapatybės arba teisėto buvimo Lietuvos Respublikoje; iki 8 parų (šis terminas gali būti pratęstas iki 15 parų) – nuteistieji, kuriems paskirtas suėmimas; iki 1 mėnesio arba iki 30 parų – asmenys, nubausti areštu.

7. Kiek vidutiniškai sulaikytųjų vienu metu būna laikoma kameroje?	6(2). Laikino sulaikymo patalpose vidutiniškai išbūna iki 3 valandų. 7. Iki 3 asmenų. Šią informaciją patvirtino ir apklausti areštinėje laikomi asmenys.
DARBUOTOJAI	
8. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba areštinėje / laikino sulaikymo patalpose? 9. Kiek numatyta etatų? Ar yra neužpildytų etatų? Kokie etatai yra neužpildyti ir kokių priemonių imamasi juos užpildyti? 10. Kiek areštinės darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?	8(1). Areštinėje per parą nuolat dirba 3 pareigūnai, taip pat organizacinės grupės darbuotojai, palaikantys švarą, dalinantys maistą ir aprūpinantys asmenis inventoriumi. 8(2). Prie laikino sulaikymo patalpų budi 2 pareigūnai. 9. Areštinei yra priskirti iš viso 8 etatai. Patikrinimo metu buvo neužpildyti 4 postinių etatai. Jiems užimti bus paskelbta atranka. 10. Per 2014 metus 2 pareigūnai dalyvavo VPK pareigūnų įvadiniuose mokymuose.
SAUGUMO PRIEMONĖS IR SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJA	
11. Ar laikomiems asmenims yra sudarytos sąlygos nuolat be didelių pastangų kontaktuoti su areštinės pareigūnais? 12. Ar patalpose yra įrengtos: - vaizdo stebėjimo kameros; - pagalbos iškvietimo sistemos; - kita. 13. Ar užtikrinimas vaizdo stebėjimo kameromis stebimų laikomų asmenų privatumas? 14. Ar areštinėje yra laikomasi izoliavimo reikalavimų pagal lytį, amžių, teistumą, kt.?	11. Taip. Prireikus, asmenys gali pasibelsti į kameros duris ir taip pakviesti šalia nuolat budintį pareigūną. Pareigūnai taipogi stebi situaciją per visų kamerų duryse esančius stebėjimo langelius bei laikino sulaikymo patalpose įrengtas vaizdo stebėjimo kameras. Patikrinimo metu laikomieji areštinėje nusiskundimų dėl to neturėjo. 12. Vaizdo stebėjimo kameros yra įrengtos areštinės koridoriuose ir laikino sulaikymo patalpose. Pagalbos iškvietimo sistema (pareigūnams) įrengta areštinės bendrojo naudojimo patalpose ir apklausos kambariuose (pavojaus mygtukai). 13. Taip. Peržiūrėjus vaizdo stebėjimo kamerų transliuojamą vaizdą, privatumo pažeidimų nenustatyta. 14. Taip.

<p>15. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų? Kur registruojami smurto atvejai, jeigu būna? Kaip pirmiau nurodyti atvejai yra tiriami?</p> <p>16. Ar per 2014 metus yra buvę savęs žalojimo atvejų? Kokių priemonių ėmėsi / imtūsi pareigūnai, jei laikomi asmenys save žalojo / žalotų?</p> <p>17. Ar per 2014 metus yra buvę sulaikytųjų savižudybių?</p>	<p>15. Nebuvo. Nustačius smurto atvejį, jis būtų užregistruotas, priklausomai nuo pažeidimo, policijos įvykių arba administracinių teisės pažeidimų registre, ir būtų tiriamas teisės aktų nustatyta tvarka.</p> <p>16. Taip (6 atvejai). Žalojimosi prevencija vykdoma nuolat stebint kameroje laikomus asmenis. Asmeniui susižalojus, kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p> <p>17. Nebuvo.</p>
APKLAUSOS, NUOBAUDOS	
<p>18. Kuo vadovaujamasi vykdant įtariamų padarius nusikaltimą asmenų apklausą? Ar, atliekant apklausą, daromas vaizdo įrašas?</p> <p>19. Kiek yra įrengta apklausos patalpų?</p> <p>20. Ar per 2014 metus laikomi asmenys buvo pateikę skundų dėl darbuotojų elgesio?</p> <p>21. Ar šiuo metu laikomiems asmenims yra paskirta nuobaudų; jei taip, kokios jos ir už ką?</p>	<p>18. Apklausos vykdomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normomis. Vaizdo įrašas nedaromas.</p> <p>19. 2 patalpos. Patikrinimo metu patalpos buvo tinkamai apšviestos ir vėdinamos, įrengta šildymo sistema, aplinka neutrali, nebauginanti, dalyviams įrengtos vienodos rūšies ir aukščio kėdės. Daiktų, kurie gali būti panaudoti prisipažinimui išgauti, nerasta. Iš įrašų <i>Asmenų išvedimo iš kamerų registracijos žurnale</i> nustatyta, jog apklausos vidutiniškai truko iki 40 min., ilgiausiai – apie 1,5 valandos. Pažymėtina, kad patikrinimo metu apklausti areštinėje laikomi asmenys nurodė, jog jiems visuomet buvo nurodoma apklausą vykdančio pareigūno vardas, pavardė; nusiskundimų dėl apklausos proceso jie neturėjo.</p> <p>20. Ne. Patikrinimo metu apklausti asmenys taip pat neturėjo nusiskundimų dėl pareigūnų elgesio.</p> <p>21. Patikrinimo metu nustatyta, kad nuobaudų nėra paskirta.</p>
LAIKYMO IR HIGIENOS SĄLYGOS	
<p>22. Ar pagrindinis įėjimas į VPK bei kitos patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia:</p>	<p>22. Taip.</p>

<p>- ar yra nuovažos; - ar praėjimai bei durų staktos pakankamai platūs; - ar informaciniai užrašai pakankamai dideli; - kita.</p> <p>23. Kiek laikymo vietų yra įrengta kiekvienoje kameroje, koks kiekvienos iš šių patalpų plotas (taip pat koks jų aukštis nuo grindų iki lubų) ir kiek ploto tenka vienam asmeniui?</p> <p>24. Ar visose kamerose pakanka natūralaus ir (arba) dirbtinio apšvietimo?</p> <p>25. Kaip vėdinamos kameros (natūralus, dirbtinis vėdinimas)? Ar užtikrinamas šildymas?</p> <p>26. Kas tvarko kameras?</p> <p>27. Kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) kameros yra tvarkomos?</p> <p>28. Ar kamerose yra visi pagal Taisykles numatyti baldai bei priedai: - lova; - spintelės; - stalas; - suolas arba taburetės; - drabužių kabliukai.</p>	<p>23. Visų kamerų plotas skiriasi: 1-oji kamera – 2 vietos (11,56 m²), 2-oji kamera – 3 vietos (15,74 m²), 3-ioji kamera – 2 vietos (11,19 m²), 4-oji kamera – 3 vietos (16,02 m²), 5-oji kamera – 1 vieta (9,54 m²), 6 kamera – 3 vietos (15,48 m²), 7-oji kamera – 1 vieta (7,36 m²). Vienam asmeniui vidutiniškai tenka 5,16–9,54 m² kameros ploto. Aukštis kamerose iki lubų yra 2,92 metro. Kiekvienos iš trijų laikino sulaikymo patalpų plotas yra po 4,78 m².</p> <p>24. Taip.</p> <p>25. Dirbtinis ir natūralus (per langus) vėdinimas. Šildymas užtikrinamas. Patikrinimo metu langų būklė buvo tinkama, oro temperatūra buvo normali, nebuvo juntami nemalonūs kvapai, ant sienų ir lubų pelėsių nebuvo matyti.</p> <p>26. Policijos pareigūnų nurodymu (kasdien, eilės tvarka) iš laikomųjų kameroje skiriamas atsakingas už kameros tvarką asmuo. Išleidus laikytus asmenis, laisvas kameras tvarko valytoja. Laikino sulaikymo patalpas tvarko valytoja.</p> <p>27. Kameros ir laikino sulaikymo patalpos tvarkomos kasdien. Patikrinimo metu kamerose ir laikino sulaikymo patalpose buvo švaru ir tvarkinga.</p> <p>28. Taip.</p>
---	---

<p>29. Koks minkštasis inventorius yra skiriamas kiekvienam laikomam asmeniui?</p> <p>30. Kas kiek laiko minkštasis inventorius yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas?</p> <p>31. Ar laikomi asmenys naudojami savo lovos skalbiniais?</p> <p>32. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija?</p> <p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>33. Pastabos dėl sanitarinių mazgų būklės.</p> <p>34. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė ne rečiau kaip kartą per savaitę nusiprausti šiltu vandeniu duše?</p> <p>35. Ar laikomi asmenys gauna šių higienos priemonių: - muilo; - tualetinio popieriaus; - higieninių įklotų; - kitko.</p>	<p>29. Kiekvienam asmeniui išduodami čiužinys, pagalvė, antklodė, 2 paklodės, užvalkalas pagalvei ir du rankšluosčiai.</p> <p>30. Minkštasis inventorius skalbiamas 1 kartą per savaitę arba pagal poreikį. Čiužiniai, antklodės ir pagalvės naujai sulaikytiems asmenims išduodami dezinfekuoti.</p> <p>31. Taip.</p> <p>32. Paskutinė dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija atlikta 2014-08-27. Deratizacija atliekama reguliariai – 1 kartą per pusmetį. Šią paslaugą teikia UAB „Kenkėjų kontrolės tarnyba“.</p> <p>33. Sanitarinis mazgas, nors ir atskirtas teisės aktų reikalavimus (aukščio) atitinkančia pertvara, neužtikrina privatumo. Kitokių trūkumų nenustatyta (užtikrinta švara, įrengta atskira patalpų oro šalinimo sistema, yra praustuvė ir šalto vandens čiaupas).</p> <p>34. Taip.</p> <p>35. Taip.</p>
MAITINIMAS	
<p>36. Kiek kartų per dieną yra maitinami laikomi asmenys?</p> <p>37. Kas gamina ir tiekia maistą?</p> <p>38. Ar, esant medicininėms indikacijoms, laikomiems asmenims yra (būtų) užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas?</p>	<p>36. Suaugusieji maitinami 3 kartus per dieną, o nepilnamečiai – 4 kartus.</p> <p>37. Roko Sabecko personalinė įmonė.</p> <p>38. Taip.</p>

<p>39. Ar yra (būtų) užtikrinamas maitinimas pagal religinius ir (arba) kultūrinius įsitikinimus?</p> <p>40. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė? Kas ir kaip tai atlieka?</p> <p>41. Pastabos dėl savaitės valgiaraščių (raciono įvairumas; ar dažnai duodama šviežių vaisių ir daržovių, kitko).</p> <p>42. Kokie stalo indai, įrankiai skiriami laikomiems asmenims jų maitinimo metu?</p> <p>43. Ar laikomi asmenys gali bet kuriuo paros metu gerti geriamąjį vandenį?</p>	<p>39. Taip.</p> <p>40. Ne. Pareigūnai nurodė, kad maisto kokybės kontrolę pagal gautus nusiskundimus atlieka Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Elektrėnų valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.</p> <p>41. Išanalizavus 7 dienų valgiaraščius, pastebėta, kad maisto racionas yra pakankamai įvairus, laikomiems asmenims duodama šviežių daržovių.</p> <p>42. Maistas pateikiamas vienkartinuose induose, naudojant vienkartinius stalo įrankius, kuriais aprūpina maistą tiekianti įmonė.</p> <p>43. Taip.</p>
APRANGA	
<p>44. Ar visi laikomi asmenys turi sezoną atitinkančią aprangą ir avalynę?</p> <p>45. Kas kiek laiko yra skalbiama laikomų asmenų apranga (apatiniai, viršutiniai drabužiai) ir kas tai atlieka?</p>	<p>44. Taip.</p> <p>45. Savo aprangą areštinėje laikomi asmenys skalbia patys. Pažymėtina, kad kamerosse nėra sudarytos sąlygos džiovinoti išskalbtus drabužius.</p>
SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	
<p>46. Ar areštinėje veikia medicinos punktas? Jei taip, ar jis turi leidimą-higienos pasą? Jei ne, kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu, kokios – naktį?</p>	<p>46. Areštinėje nėra medicinos punkto, kuris turėtų leidimą-higienos pasą. Visos asmens sveikatos priežiūros paslaugos perkamos pagal sutartį, sudarytą su VšĮ Elektrėnų savivaldybės asmens sveikatos priežiūros centru. Pagal šią sutartį bendruomenės slaugytoja areštinėje dirba tik 2 val. per dieną, todėl sulaikytiesiems pasiskundus sveikatos sutrikimais dažnai kviečiama greitoji medicinos pagalba. Pažymėtina, kad bendruomenės slaugytoja asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia patalpoje, kuri galimai neatitinka tokių paslaugų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.</p>

47. Ar visi areštinės darbuotojai ir pareigūnai yra išklause pirmosios pagalbos suteikimo kursą ir turi tai patvirtinančius dokumentus?	47. Taip.
48. Ar į areštinę pristatyti asmenys yra tikrinami, ar nėra apsikrėtę utelėmis, niežais, ar neturi kūno sužalojimų, sumušimų, nubrozdinimų ar pan.	48. Taip. Pažymėtina, kad į areštinę uždaromų asmenų apžiūros kortelėse bendruomenės slaugytojos padarytuose įrašuose apžiūros data ir laikas nėra fiksuojamas, todėl kyla abejonių, ar į areštinę uždaromi asmenys apžiūrimi ir jų sveikatos būklė yra įvertinama per teisės aktuose nustatytą terminą (24 val.).
49. Ar užtikrinama laikomo asmens teisė būti apžiūretam jo pasirinkto gydytojo?	49. Ne. Esant poreikiui, apžiūri slaugytoja arba kviečiama greitoji medicinos pagalba ir asmuo pristatomas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.
50. Ar medicininės apžiūros metu, be gydytojo ir paciento, dalyvauja tretieji asmenys?	50. Taip, bendruomenės slaugytojos prašymu, medicininės apžiūros metu dalyvauja policijos pareigūnas.
51. Ar laikomi asmenys turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu?	51. Taip.
52. Ar stebima badaujančio asmens sveikatos būklė ir kaip?	52. Taip, tačiau badavimo atvejų nėra buvę.
53. Ar įrengtas infekcinėmis ligomis sergančių asmenų izoliatorius?	53. Taip.

KITOS LAIKOMŲ ASMENŲ TEISĖS

54. Ar laikomiems asmenims tinkamai užtikrinama jų teisė į teisinę pagalbą, teisė pasimatyti su gynėju ir kaip?	54. Taip. Laikomi asmenys turi teisę kartą per 15 dienų pasimatyti su giminaičiais arba kitais asmenimis, esant bylą tiriančio pareigūno leidimui.
55. Ar laikomiems asmenims tinkamai užtikrinamos vertėjo paslaugos?	55. Taip. Įstaigoje darbo sutarties pagrindu dirba vertėja (vertimas iš rusų į lietuvių, iš lietuvių į rusų kalbas). Vilniaus vyriausiasis policijos komisariatas yra sudaręs sutartį su vertėjų biuru, siekiant, jog atsiradus poreikiui, būtų operatyviai suteiktos vertėjo paslaugos.

<p>56. Ar laikomiems asmenims užtikrinama jų teisė pasimatyti su giminaičiais ir kitais asmenimis?</p> <p>57. Ar areštinėje yra atskira patalpa, kurioje vyksta joje laikomų asmenų pasimatymai su giminaičiais ir kitais asmenimis? Kokios jos sąlygos?</p> <p>58. Ar laikomiems asmenims užtikrinama galimybė atlikti religines apeigas ir kur jie gali tai padaryti?</p> <p>59. Ar užtikrinama teisė gauti perduodamus daiktus, maisto produktus? Per kiek laiko patikrinami perduoti televizoriai, radijo imtuvai, kompiuterinių žaidimų aparatai ir kt.?</p> <p>60. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė kasdien pasivaikščioti? Kiek įrengta pasivaikščiojimo kiemų, kokios jų sąlygos?</p> <p>61. Ar areštinėje yra galimybė skaityti naujausius laikraščius, žurnalus ir knygas?</p> <p>62. Kokia sporto, kultūros, laisvalaikio veikla prieinama laikomiems asmenims?</p>	<p>56. Taip.</p> <p>57. Taip, bendraujama telefonu, būnant abipus permatomos pertvaros. Patikrinimo metu nustatyta, kad šios patalpos būklė yra gera, joje švaru, pakanka vietos lankytojams.</p> <p>58. Taip. Iki stebėsenos momento niekas nebuvo pateikęs prašymo leisti atlikti religines apeigas, tačiau, esant pageidavimui, tai galima daryti kameroje.</p> <p>59. Sulaikyti, suimti, administracine tvarka areštuoti asmenys turi teisę kartą per 15 dienų gauti artimųjų ar kitų asmenų perduodamus daiktus. Leidžiami perduoti elektros prietaisai asmeniui atiduodami tą pačią dieną. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, nusiskundimų dėl netinkamai užtikrinamos jų teisės gauti perduodamus daiktus negauta.</p> <p>60. Taip. Laikomi asmenys turi teisę kasdien 1 val. pasivaikščioti (nepilnamečiai, moterys ir sergantys tuberkulioze vedami pasivaikščioti 2 kartus per dieną po 1 val.). Yra įrengti 2 pasivaikščiojimo kiemeliai. Patikrinimo metu nustatyta, kad pasivaikščiojimo kiemų būklė yra labai gera, juose įrengta: stogai (apsauga nuo lietaus ir tiesioginių saulės spindulių), šiukšliadėžės, šildomos grindys).</p> <p>61. Ne. Patikrinimo metu nustatyta, kad yra galimybė skaityti knygas (įstaiga jomis aprūpima laikomus asmenis). Apklausti laikomi asmenys nurodė, kad naujausių laikraščių, žurnalų ir knygų jie turi įsigiję patys, o tai, ką suteikia įstaiga, juos tenkina.</p> <p>62. Individualus sportas kameroje. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, daugelis nurodė, kad jiems nėra sudarytos sąlygos užsiimti sporto, kultūros ir (arba) kitokia laisvalaikio veikla. Ypatingai tai pabrėžė administracinį areštą atliekantys asmenys.</p>
--	---

63. Ar laikomiems asmenims yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?	63. Taip.
INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS	
64. Ar laikomiems asmenims yra sistemingai pateikiamas informacinis lapas, kuriame aiškiai išdėstytos jų teisės, pareigos ir laikymo areštinėje tvarka? Ar asmuo pasirašo, jog buvo su tuo supažindintas?	64. Taip. Patikrinimo metu nustatyta, kad: <ul style="list-style-type: none"> - talpinant pirmąjį kartą asmenį į kamerą, jis pasirašytinai supažindinamas su įstaigos taisyklėmis; - kiekvienoje kameroje yra iškabintos įstaigos taisyklės.
65. Ar informacija apie laikomų asmenų dienotvarkę, jų teises, pareigas bei draudimus, leidžiamus perduoti daiktus, maisto produktus ir kita naudinga informacija yra prieinama laikomiems asmenims bei lankytojams?	65. Taip. Informacija pateikta tiek kamerose (atsakymas į 64 kl.) laikomiems asmenims, tiek įstaigoje prienameje ir matomoje vietoje visiems lankytojams.
66. Ar laikomiems asmenims tinkamai sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimuisi (išduodami vokai, pašto ženklai, rašymo priemonės, popierius ir pan.)?	66. Asmenys aprūpinami būtinomis priemonėmis, jeigu norima rašyti prašymus, skundus, pasiūlymus, adresuotus valstybinėms institucijoms. Jei laišakai adresuojami giminaičiams ar kitiems asmenims, pašto išlaidas apmoka siuntėjas.
67. Ar laikomiems asmenims yra prieinama informacija apie valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktinius duomenis?	67. Taip. Esant laikomo asmens pageidavimui, tokia informacija jam suteikiama. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, visi nurodė, kad pareigūnai geranoriškai jiems suteikia visą jų pageidaujamą informaciją.
68. Ar laikomų asmenų kreipimaisi yra registruojami?	68. Taip, registracijos žurnale.
69. Ar į kreipimuisi atsakoma laiku?	69. Taip, per teisės aktuose nustatytus terminus.
70. Kokia tvarka laikomiems asmenims įteikiami laišakai iš kitų įstaigų / institucijų, artimųjų ir per kiek laiko?	70. Asmeniškai kiekvienam laikomam asmeniui tą pačią dieną nuo gavimo momento. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, nusiskundimų dėl netinkamų pareigūnų darbo, įteikiant laiškus iš kitų įstaigų / institucijų, artimųjų, negauta.
71. Per kiek laiko yra išsiunčiami asmenų laišakai kitoms įstaigoms / institucijoms, pareigūnams, giminaičiams, kitiems asmenims?	71. Gavus – iš karto, jeigu poilsio dieną – artimiausią darbo dieną.

72. Ar išsiunčiami bei gaunami laišakai yra cenzūruojami?	72. Išsiunčiami bei gaunami laišakai yra cenzūruojami tik esant ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimui ar vadovaujantis teismo nutartimi. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis dėl pirmiau nurodytų aplinkybių, visi pareiškė, kad pareigūnai nepažeidžia jų teisės į privatumą dėl išsiunčiamų bei gaunamų laiškų.
UŽSIENIO VALSTYBIŲ PILIEČIAI	
73. Ar šiuo metu įstaigoje yra užsienio valstybių piliečių? 74. Ar užsienio valstybių piliečiams sudaromos sąlygos palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir (arba) konsulinėmis įstaigomis?	73. Ne. 74. Esant asmens pageidavimui, būtų sudaryta galimybė susisiekti su savo valstybės diplomatine atstovybe ir (arba) konsuline įstaiga.
KITŲ INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI	
75. Ar areštinėje / laikino sulaikymo patalpose trejų metų laikotarpiu buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną? 76. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas patalpose? Ar nustatyta priešgaisrinės saugos pažeidimų? Ar jie yra pašalinti? 77. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinį patikrinimą patalpose? Ar buvo nustatyta sveikatos saugos pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	75. Ne. 76. 2014 metų sausio mėnesį; pažeidimų nenustatyta. 77. 2012-05-10; pažeidimų nenustatyta. 2014 metų birželio mėnesį buvo atliktas Sveikatos priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos patikrinimas „Dėl policijos ir teismo sulaikytų asmenų laikymo sąlygų, jų sveikatos priežiūros prieinamumo bei tinkamumo Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Elektrėnų policijos komisariato areštinėje“. Išvada: 1) Sveikatos priežiūros paslaugų teikimas Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Elektrėnų policijos komisariato areštinėje organizuojamas nesilaikant sveikatinimo veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų; 2) Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Elektrėnų policijos komisariato areštinės įrengimas ir priežiūra atitinka Lietuvos

78. Kada Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	higienos normos HN 37:2009 bendruosius sveikatos saugos reikalavimus. 78. 2013 metų lapkričio mėnesį; pažeidimų nenustatyta.
--	---

IV. IŠVADOS

4. Apibendrinant patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su laikomų asmenų teisių padėtimi areštinėje / laikino sulaikymo patalpose, bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, nustatyti šie trūkumai:

- 4.1. kameroje esantys sanitariniai mazgai įrengti taip, kad nėra užtikrinamas patalpose laikomų asmenų privatumas;
- 4.2. nėra tikrinama pagaminto maisto kokybė;
- 4.3. laikomiems asmenims nėra sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius;
- 4.4. sveikatos priežiūros paslaugos areštinėje galimai teikiamos nesilaikant tokių paslaugų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų;
- 4.5. į areštinę uždaromų asmenų apžiūros kortelėse bendruomenės slaugytojos padarytuose įrašuose apžiūros data ir laikas ne visada fiksuojami.

V. REKOMENDACIJOS

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punkto nuostatomis, VPK viršininkui Kęstučiui Lančinskui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

- 5.1. apklausos kambariai pagal galimybes būtų stebimi naudojant vaizdo stebėjimo kameras bei būtų apsvaistyta galimybė, esant proceso dalyvių prašymui, daryti apklausos vaizdo įrašą;
- 5.2. kameroje esantys sanitariniai mazgai būtų įrengti taip, kad būtų užtikrintas laikomų asmenų privatumas (pavyzdžiui, panaudojant širmas);
- 5.3. į areštinę pristatomo pagaminto maisto kokybė (išvaizda, kiekis, temperatūra) būtų reguliariai tikrinama;
- 5.4. laikomiems asmenims būtų sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius;
- 5.5. į areštinę uždaromų asmenų apžiūros kortelėse bendruomenės slaugytojos daromuose įrašuose apžiūros data ir laikas būtų fiksuojami;
- 5.6. įstaigoje dirbančių asmenų darbo kokybei gerinti pagal galimybes būtų organizuojami mokymai žmogaus teisių temomis, pareigūnai dalyvautų įvairiuose mokymuose, kad vėliau galėtų pasidalinti gautomis žiniomis su kolegomis.

6. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostatomis, Vilniaus visuomenės sveikatos centro vadovės Rolandos Lingienės prašo imtis priemonių, kad VPK Elektrėnų policijos komisariato areštinės patalpose, kuriose teikiamos bendruomenės slaugos paslaugos, būtų atliktas visuomenės sveikatos saugos patikrinimas.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2014-11-14.